

HOTĂRÂRE

cu privire la solicitarea unor judecători referitor la apărarea onoarei și demnității

23 martie 2021
nr. 78/8

mun. Chișinău

Examinând chestiunea cu privire la solicitarea unor judecători referitor la apărarea onoarei și demnității, luând act de informația raportorului Nina Cernat, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii

CONSTATĂ:

Consiliul Superior al Magistraturii a recepționat sesizarea judecătorilor Robu Oxana de la Curtea de Apel Chișinău și Aliona Miron de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin care solicită inițierea unei verificări, inclusiv sesizarea organelor de control în caz de necesitate, sau dezmințirea informației apărute la Jurnal TV, în legătură cu difuzarea în spațiul public de către postul de televiziune vizat a unor știri ce relevă informații calomnioase, denaturate ce nu corespund adevărului în adresa unor magistrați.

Potrivit sesizării la data de 16 martie 2021, ora 20:15, la ediția de știri Jurnal TV, a fost difuzată știrea „*Candidați la Curtea Supremă de Justiție cu reputație proastă*”, preluată ulterior de alte instituții mass-media, care conține informații eronate.

În conținutul știrii difuzate, se relatează publicului larg despre faptul că Jurnal TV a intrat în posesia unui document potrivit căruia *judecătorii A. Minciună, N. Șova, O. Robu, A. Miron ar fi comis ilegalități pentru care nu au fost pedepsiți, iar acum vor să fie promovați în funcții.*

În continuare este preluat mesajul consilierului Președintelui RM - O. Stamate, potrivit căruia *"la etapa de examinare a dosarelor de numire, Comisiei Juridice, numiri și imunități, au fost prezentate informații operative (din partea SIS și CNA) cu privire la activitatea și integritatea judecătorilor vizați. Acestea conțineau informații grave, care trebuiau să constituie obiectul unei anchete penale: participarea la grup criminal organizat, infracțiuni economice, luare de mită, trafic de influență și altele"*.

Deși consilierul președintelui nu a indicat concret la cine se referă informațiile privind actele de corupție, Jurnal TV nu a făcut o distincție clară, lăsând să se înțeleagă că aceste suspiciuni planează asupra tuturor candidaților.

Autorii sesizării afirmă că informația ce se cuprinde în știrea difuzată, nu corespunde realității și este o informație eronată ce aduce atingere onoarei, demnității și reputației profesionale de judecător. Or, mesajul difuzat în mass media nu corespunde realității, și anume informația cu privire la *:"au comis ilegalități pentru care nu au fost pedepsiți"*, precum și *"la etapa de examinare a dosarelor de numire, Comisiei Juridice,*

numiri și imunități, au fost prezentate informații operative (din partea SIS și CNA) cu privire la activitatea și integritatea judecătorilor vizați. Acestea conțineau informații grave, care trebuiau să constituie obiectul unei anchete penale: participarea la grup criminal organizat, infracțiuni economice, luare de mită, trafic de influență și altele".

În demersul formulat, magistrații a relatat că informațiile conținute în știrea menționată constituie o defăimare, care potrivit art. 2 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2020 reprezintă răspândirea informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei, conducând, astfel, la condamnarea morală a persoanei de opinia publică sau de unii indivizi în particular.

Judecătorii Oxana Robu și Aliona Miron condamnă vehement orice afirmații, comentarii sau remarci care depășesc limitele unei critici legale și care au ca scop să atace, să intimideze sau să pună presiune pe judecători, ori să demonstreze o lipsă totală de respect față de aceștia, prin folosirea unor argumente simpliste, iresponsabile sau demagogice ori care denigrează sistemul judiciar sau judecătorii priviți în mod individual.

Examinând solicitarea judecătorilor Oxana Robu și Aliona Miron, prin prisma competențelor legale, Plenul CSM relevă că aceste acuzații lezează atât onoarea, demnitatea și reputația profesională a magistraților vizați, cât și imaginea autorității judecătorești în ansamblu, generând suspiciuni asupra independenței și imparțialității judecătorilor la îndeplinirea justiției și afectând încrederea publicului în actul de justiție.

În acest context, Plenul CSM menționează că, potrivit art. 1 alin. (1) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996, CSM este un organ independent, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc, fiind garantul independenței autorității judecătorești.

În conformitate cu prevederile art. 11 alin. (1) lit. b) din aceeași Lege, membrii Consiliului Superior al Magistraturii sunt obligați să asigure ocrotirea drepturilor și libertăților magistraților, onoarei și demnității lor în condițiile legii.

În temeiul art. 116 din Constituția Republicii Moldova și art. 1 alin. (3) și (4) din Legea cu privire la statutul judecătorului, judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili și se supun numai legii, iau decizii în mod independent și imparțial și acționează fără niciun fel de restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, inclusiv judiciare.

Concomitent, Plenul CSM menționează că protejarea sistemului judiciar de presiuni, afectări sau ingerințe reprezintă premisa esențială a unei justiții independente, a unui act de justiție obiectiv, bazat pe lege și pe valorile sociale protejate prin aceasta, ca răspuns la necesitatea fundamentală a oricărei societăți democratice: nevoia de dreptate socială.

În conformitate cu art. 6 din Legea cu privire la statutul judecătorului, reputația ireproșabilă este o condiție obligatorie de a accede la funcția de judecător, care trebuie să existe pe tot parcursul exercitării funcției. Noțiunea de reputație semnifică părerea publică

favorabilă sau defavorabilă despre o persoană, felul în care cineva este cunoscut sau apreciat în societate. Reputația profesională a judecătorului este o valoare esențială în îndeplinirea funcției de către titularul acesteia, reprezentând părerea publicului despre modul în care își exercită profesia.

Reputația profesională oferă judecătorului credibilitate și autoritate în exercitarea profesiei. Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 22 din 05 septembrie 2013, § 76, a statuat că buna reputație a judecătorului constituie o condiție a încrederii publice în justiție și eficiența acesteia, fără de care nu poate fi concepută calitatea justiției și deplina aplicare a dispozițiilor constituționale și legale care reglementează îndeplinirea sa. Astfel, părerea favorabilă a publicului despre un judecător este un factor ce sporește încrederea în justiție și în sistemul judecătoresc implicit în independența și imparțialitatea magistratului și a întregului corp de magistrați, însă părerea publică defavorabilă aduce atingere reputației judecătorului, afectând percepția societății despre independența și imparțialitatea magistraților și a puterii judecătorești.

Aceste principii se regăsesc și în reglementările internaționale.

În “Principiile fundamentale referitoare la independența magistratului” adoptate la Milano în 1985 și confirmate de Adunarea Generală a ONU punctul 1 se prevede că “independența magistraturii trebuie garantată de către stat și enunțată în Constituție sau altă lege națională, iar toate instituțiile guvernamentale sau alte instituții trebuie să o respecte”.

Totodată, potrivit Principiilor de la Bangalore independența justiției este premisa statului de drept și o garanție fundamentală a procesului echitabil. În consecință, judecătorul va apăra și va servi ca exemplu de independență a justiției, atât sub aspect individual, cât și sub aspect instituțional.

În Carta europeană privind statutul judecătorilor, Articolul 1, Principii generale, se stipulează că: 1.1. Statutul judecătorilor urmărește să asigure competența, independența și imparțialitatea la care orice persoană se așteaptă în mod legitim din partea instanțelor de judecată și a fiecărui judecător căruia îi este încredințată apărarea drepturilor sale. Acesta exclude orice dispoziție sau procedură care ar putea periclita încrederea într-o astfel de competență, independență sau imparțialitate.

Subsidiar, CSM menționează că Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) Avizul nr. 10(2007) s-a expus în privința protejării imaginii justiției, stabilind că, *atunci când un judecător sau o instanță este contestat sau atacat de presă (sau de actori politici, prin intermediul mass media), judecătorii implicați ar trebui să se abțină de la a reacționa folosind aceleași canale, dar ar fi de dorit ca fie Consiliul Justiției, fie o autoritate judiciară, să poată să reacționeze în mod rapid și eficient la astfel de contestații sau atacuri, dacă este nevoie.*

Totodată, CCJE a menționat că Consiliul Justiției ar trebui să fie abilitat nu numai să-și exprime public punctul de vedere, ci și să facă toate demersurile utile pe lângă public, autorități publice și, atunci când este necesar, instanțe, pentru a apăra reputația instituției

judiciare și/sau a membrilor săi. Consiliul Justiției ar putea fi organul capabil să joace direct un rol mai amplu în protecția și promovarea imaginii justiției, acest rol implicând găsirea unui echilibru între, pe de o parte, drepturile și libertățile aflate în conflict, actorii sociali și politici și mass media și, pe de altă parte, interesul publicului pentru o funcționare independentă și eficientă a sistemului judiciar.”

Prin prisma celor menționate, CSM relevă faptul că reputația constituie o valoare esențială în exercitarea funcției și, totodată, reprezintă părerea pe care magistratul o creează în conștiința colectivă despre modul în care își exercită profesia, fiind în strânsă legătură cu independența, imparțialitatea și integritatea pe care trebuie să le manifeste fiecare judecător în exercitarea profesiei. CSM apreciază constant că ”reputația judecătorului presupune obligația de a avea o conduită generală exemplară, căreia îi corespunde dreptul de a se bucura de reputație în fața societății, a justițiabililor, precum și a corpului profesional și, pe de altă parte, obligația statului de a garanta menținerea reputației magistratului, atunci când se constată că anumite fapte sunt de natură să-i afecteze prestigiul și, în consecință, autoritatea de care trebuie să se bucure în exercitarea profesiei

În Apărarea corpului magistraților împotriva actelor de natură a aduce atingere independenței, imparțialității sau reputației profesionale a acestora nu se poate face abstracție de libertatea de exprimare, inviolabilă garantată de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Nici magistrații și instanțele naționale, asemeni celorlalte instituții publice, nu se sustrag criticii și controlului din partea societății, însă trebuie făcută clar distincția dintre critică și insultă. În cazul în care singura intenție a oricărei forme de exprimare este aceea de a insulta instanța sau membrii unei instanțe, aplicarea unei sancțiuni corespunzătoare și proporționale nu va constitui, în principiu, o încălcare a art. 10 parag. 2 din Convenție (cauza *Skalka c. Poloniei*, nr. 43425/98, Hotărârea din 27 mai 2003, par. 34).

CEDO (Curtea) amintește că întotdeauna ia în considerare rolul special al sistemului judiciar în societate; în calitate de garanți ai justiției, acțiunile judecătorilor și procurorilor au nevoie de încrederea cetățenilor. Din această perspectivă, ar putea fi necesară protejarea lor de atacuri distructive lipsite de fundament serios, mai ales că obligația de rezervă interzice judecătorilor vizați să reacționeze (cauza *Rizos și Daskas c. Greciei*, nr. 65545/01, Hotărârea din 27 mai 2004, par.43).

Miza în ceea ce privește protecția autorității puterii judecătorești este încrederea pe care instanțele trebuie să o inspire într-o societate democratică acuzatului, atunci când sunt desfășurate procedurile penale, precum și publicului larg (cauza *Fey c. Austriei*, nr. 14396/88, Hotărârea din 24 februarie 1993). Din acest motiv, Curtea a apreciat că le incumbă funcționarilor din sistemul judiciar obligația de a păstra o rezervă în exercitarea libertății de exprimare în toate cazurile în care autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești ar putea fi afectate (cauza *Wille c. Liechtenstein*, nr. 28396/95, Hotărârea din 28 octombrie 1999, par.64).

Într-o societate democratică, cetățenii pot să critice modul de administrare a justiției și funcționarii care participă la realizarea ei, însă critica trebuie să respecte anumite limite. Chiar dacă anumite afirmații pot trece drept judecăți de valoare, acuzațiile de luare de mită și abuz în serviciu depășesc acest nivel al criticii, în condițiile în care nu se bazează pe niciun element de probă (cauza *Lešník c. Slovaciei*, nr. 35640/97, Hotărârea din 11 martie 2003).

Este neîndoielnic că dreptul la liberă exprimare trebuie exercitat cu bună-credință și potrivit finalității recunoscute de lege, însă limitele libertății de exprimare prin presă nu trebuie interpretate în sens restrictiv, astfel încât să se răsfrângă negativ asupra dreptului la informare al cetățeanului.

Acțiunile instanțelor, care sunt garantul justiției și ale cărei misiuni sunt fundamentale în statul de drept, necesită încrederea publicului. Prin urmare, este necesar ca judecătorii să fie protejați împotriva atacurilor nefondate, mai ales că obligația de discreție interzice magistraților să reacționeze (cauza *De Haes și Gijssels c. Belgiei*, Hotărârea din 24 februarie 1997, par. 46).

Totodată, Consiliul Superior al Magistraturii în calitate de garant al independenței justiției ce apără corpul magistraților împotriva oricăror acte care aduc atingere independenței, imparțialității și reputației profesionale ale acestora, consideră necesar a reacționa prompt la declarațiile ce lezează prestigiul justiției și reputația profesională a judecătorilor.

În conformitate cu art. 14 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la statutul judecătorului, judecătorii au dreptul să beneficieze de drepturile și libertățile consacrate de Constituția și legislația Republicii Moldova, iar potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție, demnitatea omului, drepturile și libertățile lui reprezintă valori supreme ce sunt garantate.

Atât normele constituționale, precum și cele ale actelor internaționale în domeniul drepturilor omului, la care a aderat Republica Moldova, consacră drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor, inclusiv dreptul la respectarea și ocrotirea onoarei și demnității acestora.

Articolul 19 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 10 din Convenția Europeană a drepturilor omului consfințesc dreptul la libertatea opiniilor și exprimării, ce cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere, însă executarea acestor libertăți comportă îndatoriri și responsabilități.

Totodată, art. 4 din Legea Presei nr. 243-XIII din 26 octombrie 1994 stipulează că agențiile de presă publică sunt obligate să țină cont de limitările de publicitate prevăzute de lege, de reputația sau apărarea drepturilor altora, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judiciare, întrucât încrederea publicului în sistemul de justiție, în autoritatea morală și în integritatea judecătorilor este de maximă importanță într-o societate democratică modernă. Dreptul privind libertatea de exprimare și cazurile de restrângere a acesteia sunt prevăzute inclusiv în art. 3 al Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010

cu privire la libertatea de exprimare și în art. 32 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

CSM remarcă, că în corespundere cu art. 4 al Legii cu privire la libertatea de exprimare, sarcina mass-media este de a informa publicul despre informațiile de interes public. Însă, în procesul de acumulare și răspândire a informației, ea trebuie să-și respecte obligațiile profesionale, stabilite în Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova. Acesta se referă la acuratețea și verificarea faptelor, separarea faptelor de opinii și comunicarea comercială, obligația de a corecta erorile și acordarea dreptului la replică, denunțarea cenzurii, protecția surselor jurnalistice și relația jurnalistului cu sursele de informare, protecția vieții private, respectarea prezumției nevinovăției și a drepturilor minorilor, a persoanelor vulnerabile, precum și nediscriminarea. Astfel, potrivit pct. 3.10 al Codului deontologic al jurnalistului din Republica Moldova, jurnalistul *respectă prezumția de nevinovăție* și consideră că orice persoană este nevinovată până la pronunțarea unei sentințe definitive și irevocabile împotriva sa.

În baza celor expuse, Plenul CSM conchide că, informațiile difuzate în spațiul public la Jurnal TV în știrile menționate supra, nu corespund adevărului, conțin date eronate și sunt formulate în mod tendențios, făcând referire la informații neprobate, care afectează în mod grav reputația profesională, demnitatea judecătorilor vizați și imaginea puterii judecătorești în ansamblu, insuflând în mod intenționat societății ideea că soluționarea cauzelor de către instanțele de judecată nu se realizează în acord cu dispozițiile legale aplicabile, cu respectarea independenței și imparțialității judecătorilor.

Prin urmare, reieșind din demersul judecătorilor Oxana Robu și Aliona Miron, Plenul Consiliului cu 12 (doisprezece) voturi ”pro” ale membrilor cu drept de vot prezenți la ședință, consideră relevant de a lua act de demersul indicat supra.

Totodată, Plenul Consiliului face apel către mijloacele de informare în masă să respecte etica profesională și buna credință în reflectarea aspectelor ce țin de reputația corpului judecătorec, or, doar prin eforturi comune ale tuturor poate fi asigurat și garantat prestigiul justiției și reputația profesională a magistraților.

Având în vedere că, jurnaliștii sunt obligați să supună unui control minuțios faptele sau cel puțin să solicite și să publice și opinia persoanei/persoanelor vizate atunci când publică știri ce conțin acuzații grave în adresa unor judecători, Consiliul de presă din Republica Moldova fiind un mecanism de autoreglementare a mass-media care urmărește ca fiecare mijloc de informare în masă să respecte un set de valori și norme etice universal acceptate, în special cu privire la informația răspândită cu referire la justiție, în contextul publicației: „Candidații la Curtea Supremă de Justiție cu reputație proastă”, Plenul CSM va sesiza Consiliul de presă asupra verificării respectării normelor deontologice de către portalul Jurnal TV, prin prisma respectării legislației în vigoare și a Codului deontologic al jurnalistului prevăzute în art. 2.2, 2.9 și 2.16.

Din considerentele expuse, Plenul Consiliul Superior al Magistraturii, în conformitate cu prevederile art. 4, 17, 24 și 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii,

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Se ia act de sesizarea judecătorilor Oxana Robu de la Curtea de Apel Chișinău și Aliona Miron de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, referitor la apărarea prestigiului justiției și reputației profesionale.

2. Se sesizează Consiliul de presă asupra verificării respectării normelor deontologice de către portalul Jurnal TV privind informațiile care au fost difuzate la data de 16 martie 2021 referitor la judecătorii Oxana Robu, Aliona Miron, Anatolie Minciună și Nicolae Șova.

3. Prezenta Hotărâre poate fi contestată la Curtea de apel Chișinău în termen de 30 zile.

4. Copia de pe prezenta Hotărâre se remite judecătorilor Oxana Robu și Aliona Miron, Consiliului de presă și se publică pe pagina web a Consiliului Superior a Magistraturii.

**Președintele ședinței Plenului
Consiliului Superior al Magistraturii**

Luiza Gafton